

Tekst voor het Doelenkwartet (1)

Voor het seizoen 2016-2017 heeft het geweldige Doelenkwartet me gevraagd om met taal vanuit een persoonlijke invalshoek op hun programma te reageren. Het volledige programma treft u op: <http://www.doelenkwartet.nl/nl/serie-rotterdam/>

Het kwartet stelde een serie samen waarin de literatuur altijd op de achtergrond meezingt. Al is het maar in de thematiek: *liefdesbrieven, lyriek, torso, stilte*. Inmiddels zijn er twee concerten geweest. Hieronder treft u de tekst die ik bij de compositie *Lettera Amorosa* van Manfred Trojahn voor het concert van 23 oktober 2016 schreef.

*1. Liefdesbrief aan de Hertogin Anna Amalia Bibliotheek**

In september 2004 brandde de Hertogin Anna Amalia Bibliotheek in Weimar af. 28.000 boeken werden gered, 50.000 sneuvelden. Boeken die door de handen van Goethe zijn gegaan, vanaf 1797 bibliothecaris en geheime minnaar van Hertogin Anna Amalia. Ter ere van de heropening van de bibliotheek in de zomer van 2016 schreef de Duitse componist Manfred Trojahn zijn 'Lettera Amorosa'. Liefdesbrieven. Inspiratie vond hij in de poëzie van Rene Char, Michelangelo, Rainier Maria Rilke, Pierre de Ronsard en Claudio Achilini. Deze dichters, het verhaal van de bibliotheek, de verliefde bibliothecaris, de compositie van Trojahn en alle andere componisten die geheime liefdes in hun noten versleutelden waren op hun beurt de inspiratie tot een nieuwe liefdesbrief. Mijn liefdesbrief aan de Hertogin Anna Amalia Bibliotheek.

Lieve Anna Amalia,

Terwijl ik u deze brief schrijf word ik bedolven onder het geluid van persluchthamers en boormachines. Mijn huis wordt afgebroken terwijl u heeft vlamgevat. Vele brieven heb ik u geschreven en al wat ik terug kreeg waren ongeopende enveloppen. Ik smolt mijn liefde voor u om in waanbeelden, onderdrukte zuchten en onvolledige woorden. Toen ik vernam dat u brandde, hoopte ik dat het mijn adem was die het vuur had aangewakkerd, want er is niets, maar dan ook niets in mij dat inmiddels niet door u is aangestoken.

Die zwarte zigeunerin in mijn dagboek, dat was u. Die ruzie in de keuken laatst, dat was om u. Het eikenblad met het silhouet van een jong paard dat gisteren op mijn voorhoofd dwarrelde, mijn herinnering aan het verre kind waarmee ik ooit danste, u was het allemaal, Anna Amalia. U was het allemaal. U bent mijn toorts. Ik wals alleen met u.

Gisteren bezocht ik de hovenier. Ik was op zoek naar de bladeren van de Gingko Biloba om daarmee mijn brieven meer gewicht te geven. Wanneer blootvoets door de sneeuw niet werkt, wanneer mijn dansbewegingen in uw ogen te onhandig zijn, wanneer ik de muziek waarvan u zo houdt niet kan zingen, wanneer ik de grote beelden die ik in me draag, de landschappen, steden en torens niet tot uw venster weet te brengen, dan biedt toch zeker het klassieke ginkgoblade een laatste toevlucht. De hovenier verwees mij naar de naaldbomen. De naaldbomen! Blijkt dat het ginkgoblade een scherpe naald is die zich in de afgelopen eeuwen langzaam tot een hartvorm heeft uitgerold. Wist u dat? Ik vouw er één in mijn brief, ik voeg er drie bij in de envelop en nadat ik deze heb verzonden verzamel ik er er nog veel meer en pers ze allemaal tussen de boeken die ergens in de vriesdroogte liggen bij te komen van uw vlammen. Ik veeg alle bladeren bijeen en bedek er uw nog smeulende haarden mee. De rook, de geur, het zal u goed doen. Het zal u herinneren aan de geur van uw moeders haar.

Kent u het verhaal van de twee geliefden die elkaar iedere week vanuit verschillende onderduikadressen brieven stuurden? De afspraak was dat elke brief zou eindigen met een lichtpuntje. Om de moed er in te houden. De brieven werden in het geheim bezorgd door koeriers, meestal de kinderen van de onderduikfamilies. In twee en een half jaar wisselden ze honderden brieven, die ze verborgen in wc-rollen.

Dit is een liefde die haar horizon heeft bereikt. Een brief lijkt een zwaktebod. Ik ben niets meer dan de prooi en de prijs van uw schoonheid. Als ik u nu eens stevig zou kunnen omarmen, dan zou ik het feit dat u bent verbrand wat langer voor u kunnen verzwijgen. Maar het is mijn eigen hoofd dat brandt en het zijn niet mijn lippen maar mijn woorden die u kussen.

Ik ontdekte u in al diegenen die ik liefhad. Ik kuste Julia Capulet, Louise von Salomé, Milena Jesenska, Kamila Stösslová, Baladine 'Merline' Klossowska, Laura de Noves, Betty Strick van Linschoten, Hanna Fuchs, Marianne von Willemer, Beatrice Portinari, Maria Ludovica, en Ekatarina Erotopopova. ik kuste hen op papier, ik verstrengelde hun initialen en de mijne in mijn woorden, ik schiep zinnen op basis van de getallen die bij hen horen, ik gaf ieder van hen een eigen klank, een kleur, een letter, U groen, O blauw, *E blank van dampen en tenten, I purpers en lach van lippen die pralen*, ik ving hun vocalen in mijn muziek, de *tritonus* voor Hanna, de *reine decime* voor Milena, de breed uitgesponnen *cantilenen* voor Ekatarina en het *lacrimoso* in de combinatie van de

hoopvolle D-majeurakkoorden en de afstandelijke Es in de vioolpartij voor Kamila. Motieven die net zo tastbaar en volmaakt als u wilden worden, maar helaas, geen enkele vorm, geen enkel metrum, geen enkel akkoord wist hen werkelijk te vangen.

Ik zal eerlijk zijn. Zodra de liefde is verklaard komt ook de leugen dagen. Ik ben het niet zelf, maar het is slechts mijn brief die de uiteinden van onze stille afstand weet te verbinden. De naald die zich tussen ons als een hartvorm ontvouwt.

Ik schreef die brieven in werkelijkheid niet aan al die vrouwen. Ik schreef de brieven niet aan u. In een liefdesbrief brandt een liefde die voortvloeit uit een verlangen dat verlangen blijft. Zij is niet gericht aan de geliefde, maar aan de eigen machteloosheid.

Het is stil nu. De persluchthamers en de boormachines zijn gestopt. De werklieden zijn naar huis. Dat is het lichtpuntje. Om de moed erin te houden.

Ik groet uw smeulende resten met mijn brandend hoofd. Voor altijd de uwe.

** Deze tekst bevat fragmenten uit de poëzie en teksten van onder andere Arthur Rimbaud, Michelangelo Buonarroti, René Char, Claudio Monteverdi, Claudio Achillini, Rainer Maria Rilke, Pierre de Ronsard, Johan Wolfgang von Goethe en Manfred Trojahn.*